

----- Araştırma makalesi -----

ARİF NİHAT ASYA'NIN MENSUR ŞİİRLERİ

Ayşe TEPEBAŞI*

Öz

Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatının önemli isimlerinden biri olan Arif Nihat Asya, sanatla ilgilenmeye başladığı 1920'li yıllardan ölümüne kadar geçen elli beş yıllık süreçte sanat ve edebiyatla olan bağlarını hiç koparmaz. Çok yönlü bir sanatçı olan Arif Nihat Asya, her ne kadar şiir alanında verdiği eserlerle adından çokça söz ettirmiş olsa da nesir alanında kaleme aldığı eserlerle de Türk edebiyatında mühim bir yere sahip olur. Nesir alanında fıkra, mensur şiir, gezi yazısı, mektup ve kısa nesir gibi türleri deneyen yazar bu alanda vermiş olduğu eserleri on adet kitapta toplar.

Asya sanat hayatına şiir yazarak başlamış olsa da özellikle 1930- 1945 yılları arasında Batı edebiyatından tercüme yoluyla edebiyatımıza giren Tanzimat, Servet-i Fünûn ve millî edebiyat sanatçıları tarafından sıkça tercih edilen mensur şiire olan ilgisi bu süre zarfında artar. Bu yıllar arasında mensur şiire yoğunlaşan şair bu türde verdiği eserlerle döneminin pek çok yazar ve şairinin dikkatini çekmeyi başarır.

Bu çalışmada Arif Nihat Asya'nın sanat hayatı boyunca kaleme aldığı mensur şiirler tematik ve teknik olarak incelenecek, mensur şiirlerden örnekler verilerek açıklamalar yapılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Arif Nihat Asya, Mensur Şiir, Türk Edebiyatı, Nesir, Şiir.

---

* Öğr. Gör. Dr., Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

e-posta: aysetepebasi@karabuk.edu.tr

ORCID: 0000-0003-4921-3202

Geliş/Received: 31 Mayıs 2022 / 31 May 2022

Kabul/Accepted: 20 Eylül 2022 / 20 September 2022

DOI: 10.53372/turkoloji.1123963

ARIF NIHAT ASYA'S PROSE POEMS

Abstract

Arif Nihat Asya, one of the important names of Turkish literature in the Republican Period, never severed his ties with art and literature in the fifty-five years from the 1920s when he became interested in art. Arif Nihat Asya, who is a versatile artist, has made a lot of mention of his name with his works in the field of poetry, but he has an important place in Turkish literature with his works in the field of prose. The artist, who tried genres such as jokes, mensur poetry, travel writing, letters and short prose in the field of prose, collects his works in this field in ten books.

Although Asya started its artistic life by writing poetry, its interest in prose poetry, which was frequently preferred by Tanzimat, Servet-i Fünûn and national literary artists, which entered our literature through translations from Western literature especially between 1930 and 1945, increased during this time. The artist, who concentrated on prose poetry between these years, managed to attract the attention of many writers and poets of his time with his works in this genre.

In this study, the prose poems written by Arif Nihat Asya throughout his art life will be examined thematically and technically, and explanations will be made by giving examples of prose poems.

Keywords: *Arif Nihat Asya, Prose Poems, Turkish Literature, Prose, Poetry.*

Giriş

Düz yazı türleri arasında yer alan mensur şiir ilk olarak 19. yüzyılda Fransız edebiyatında görülmeye başlar. Batı edebiyatındaki ilk mensur şiir örneği *Aloysius Bertrand*'ın 1842'de yayımlanan "*Gaspard de la Nuit*" adlı eseridir. Söz konusu eser yayımlandığı dönemde yapısı ve içeriği bakımından pek çok şair ve yazarın dikkatini çeker. Mensur şiire olan ilginin artmasıyla tür kısa sürede Batı edebiyatına yayılır.

Mensur şiirin Türk edebiyatına girişi ise Batı edebiyatının yoğun bir şekilde etkisini gösterdiği Tanzimat edebiyatıyla gerçekleşir. Batı edebiyatından yapılan tercüme sonucunda müstakil bir tür olan mensur şiir Türk şiirinde de varlığını gösterir. Türk edebiyatında mensur şiir

örneklerinin verilmesi ve bu türe ait örneklerin yoğunlaşmasında tercüme faaliyetlerinin yanı sıra Tanzimat ikinci dönem sanatçısı Recâizâde Mahmud Ekrem'in "*Ta'lîm-i Edebiyyat*" ve "*Takdîr-i Elhân*" gibi modern edebiyatın estetiğini oluşturmak amacıyla kaleme aldığı eserlerin de katkısı vardır. Recâizâde Mahmud Ekrem'in "*nesr-i muhayyel*" diye isimlendirdiği *mensur şiir* Türk edebiyatında *Ara Nesil* olarak isimlendirilen topluluk tarafından "*nesr-i muhayyel*", "*nesr-i şairâne*", "*nesr-i şî'r-âmiz*", "*nesr-i nazm-âmiz*", "*mensûre*", "*nesr-i hayali*" (Birinci 2000: 104) gibi kelime ve kelime gruplarıyla ifade edilir.

Mensur şiirin ilk örnekleri her ne kadar Tanzimat ikinci dönem sanatçıları ve ara nesil diye tabir edilen sanatçı grubu tarafından verilmiş olsa da bu edebî türün en başarılı ve en kalıcı örnekleri Halit Ziya Uşaklıgil tarafından kaleme alınır (Andı: 30). "*Servet-i Fünûn devresinde adeta bir moda haline gelen mensur şiir*" (Gariper 2006: 363) daha sonraki yıllarda da etkisini devam ettirir. Millî edebiyat yazarlarından Halide Edip, Yakup Kadri, Ömer Seyfettin ve Refik Halit Karay gibi isimler roman ve hikâye yazmanın yanı sıra bu türe ait önemli eserler de kaleme alır.

Mensur şiire olan ilgili Cumhuriyet edebiyatıyla birlikte azalır. Bu dönemin önemli sanatçıları arasında yer alan Ruşen Eşref, Arif Nihat Asya, A. Nihat Tarlan, M. Kaya Bilgegil ve Sâmiha Ayverdi gibi isimler bu türü temsil eden eserler yazar.

Edebî bir tür olan mensur şiir üzerine pek çok çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmalarda araştırmacılar bu türün doğuşu, gelişimi, niteliği, tanımı ve özellikleri üzerinde durur. Şiirde olduğu gibi tek bir tanımla ifade edilemeyen mensur şiir her araştırmacı tarafından farklı biçimlerde değerlendirilir. Bu değerlendirmelerden biri de bu tür hakkında yüksek lisans çalışması yapmış olan İsmail Çetişli'ye aittir. Çetişli: "*Bize göre mensur şiir; sanatkârın ferdî ve şairane his, hayal, düşünce ve intibalarının, -şiir kadar olmasa bile- ahenkli ve sanatlı bir dil ve üslupla ifade edildiği; vezinsiz, kafiyesiz, mısrasız, çoğu gramer kaidelerine uygun cümlelerden müteşekkil; büyük bir duygu yoğunluğunun hâkim olduğu kısa nesirdir*" (2007: 348). Cümleleriyle mensur şiirin tanımını yapar.

Mensur şiirin Türk edebiyatındaki yeri hakkında bir literatür çalışması yapan Cafer Gariper mensur şiirle ilgili yapılmış olan çalışmalardan yola çıkarak türün hem tanımını yapar hem de özelliklerini belirlemeye çalışır. Mensur şiiri küçük hikâye ve şiir arasında bir yere konumlandıran Gariper,

bu türü çağrışımlara ve şairaneliğe açık olması sebebiyle şiire, yer yer olay örgüsüne yer vermesi bakımından ise küçük hikâyeye benzetir (2006).

ARİF NİHAT ASYA'NIN MENSUR ŞİİRLERİ

Cumhuriyet'in ilk yıllarında şiir yazmaya başlayan Arif Nihat Asya, bu dönemin önemli türlerinden biri olan mensur şiir de yazar. Yayımlanan ilk şiir kitabı "*Heykeltıraş*"tan (1924) sonra şiire ara veren şair, 1945 yılına kadar geçen bu süreçte şiirden ziyade mensur şiire yoğunlaşır. Asya, 1930 yılında "*Yastığının Rüyası*" adlı eseriyle içerisinde mensur şiirlerin yer aldığı ilk nesir kitabını yayımlar. Yazar sonraki yıllarda da mensur şiir yazmaya devam eder. Asya'nın mensur şiirlerden oluşan ikinci kitabı 1936 yılında "*Âyetler*" adıyla yayımlanır. Sanatçı her ne kadar ikinci kitabından sonra şiire yoğunlaşmış olsa da pek çok nesir kitabında mensur şiirlerden örneklere yer verir. Arif Nihat Asya, "*Kanatlar ve Gagalar*" (1945), "*Enikli Kapı*" (1964), "*Tehdit Mektupları*" (1967), "*Aramak ve Söylememek*" (1976), "*Ayın Aynasında*" (1976) ve "*Kubbeler*" (1976) adlı nesir kitaplarında fıkra ve kısa nesrin yanı sıra az da olsa mensur şiire de yer ayırır.

Asya'nın yayımlanan ilk nesir kitabı *Yastığının Rüyası* hakkında bir değerlendirme yazısı yazan Ahmet Hamdi Tanpınar bu kitaptan şöyle bahseder: "*Mensur şiirleri ihtiva eden bu küçük kitap, bizde halis sanat (art pur) sahasında yapılan ilk teşebbüstür. Hiçbir gaye gütmeksizin, yalnız gergin bir şuurun bir nevi oyununu. Temsil eden bu minicik kitap, sanat için sanat tezini "impressionisme" tezine yaklaştıran bir muvaffakiyettir*" (2011: 398). Yazıdan da anlaşılacağı gibi Tanpınar Arif Nihat Asya'nın söz konusu eserinden önce yazılan mensur şiirleri *halis sanat* alanında verilmiş örnekler arasında kabul etmez. Ona göre estetik ve sanat açısından bu türe ait ilk teşebbüs Arif Nihat Asya'ya aittir.

Sanatını mensur şiir doğrultusunda devam ettiren Asya, 1936 yılında yayımladığı *Âyetler* kitabıyla mensur şiirlerini üslup, teknik ve kelime hazinesi bakımından geliştirir. *Yastığının Rüyası* adlı eser her ne kadar kendisinden çokça söz ettirse de şair, sonraki yıllarda bu kitabı kendi eserleri arasında yer vermez. Bu durumu ise: "*Ben Asya soyadım imza olarak bulunduğu kitapları kabul ediyorum. Öbürlerini başkasının sayıyorum, reddediyorum*" (Karapınar 1972: 31). Cümleleriyle açıklığa kavuşturur. Sanatçı 1926 yılından sonra "*Yastığının Rüyası*" adlı kitabı bir daha yayımlamasa da bu eserin içerisinde yer alan on üç yazıdan "*Körler*",

“Yaramaz Çocuk”, “Bozgun”, “Mağara” isimli dört şiiri “Âyetler” kitabına, bir tanesini ise “Büyüyün Kızlar Büyüyün” kitabına alır. Geriye kalan mensur şiirleri ise bir daha okuyucu karşısına çıkmaz. Yazarın mensur şiir kitapları üzerine yaptığı bir başka değişiklik ise ilk ismi “Âyetler” olan kitabın adını üçüncü baskıda “Kanatlarını Arayanlar” ismiyle değiştirmesidir. Kitabın sadece ismini değiştirmeyen Asya, bazı mensur şiirlerini kitaptan çıkardığı gibi bu kitabın içerisine yeni mensur şiirler de ekler. Şairin, kitabının adını değiştirmesindeki en büyük etken ise “Âyetler” adının halk tarafından Kur’an âyeti olarak algılanmasıdır (Karapınar: 1972).

Asya’nın sanat hayatı boyunca üzerinde en çok oynama ve değişim yaptığı tür mensur şiirdir. Sanatçı “Yastığının Rüyası” ve “Âyetler” kitabında yer alan bazı mensur şiirlerde ekleme ve çıkarma bazılarının da ise hem ekleme hem çıkarma yaptığı gibi imlâ ve noktalama değişikliğine de gider.

Arif Nihat Asya, “Yastığının Rüyası” eserinde “Bozgun” başlıklı mensur şiiri “Kanatlarını Arayanlar” eserinde “Atlılar” başlığıyla yayımlar. Yine aynı eserde yer alan “Mağara” şiiri “Kanatlarını Arayanlar” adlı eserde “Mağara Adamları” başlığını taşır. Yazar, “Körler”, “Yolcular I”, “Yolcular II”, “Türküler”, “Atlılar”, “Bulmak”, “Onlar I”, “Yıldızlar”, “Işık”, “Geveze Kız”, “Mağara Adamları”, “Köprü” başlıklı mensur şiirlerde sözcük ve cümle değişikliği yapar. Asya bu değişikliklerin yanı sıra söz konusu mensur şiirlerin dışındaki eserlerinde de imlâ ve noktalama, terkip ve hacim değişikliği yapar.

Asya’nın hem “Yastığının Rüyası” hem de “Âyetler” kitabında yer alan mensur şiirler üzerinde bu kadar çok değişikliğe gitmesindeki en önemli etken söz konusu bu eserlerin şairin hazırlık dönemine ait eserler olmalarıdır. Bu dönem metinleri yapı ve içerik olarak şiirsellikten uzak bir yapıya sahiptir. Zamanla edebî manada değişim ve gelişim geçiren Asya, mensur şiirlerinde iyileştirme denilebilecek metnin faydasına olan birtakım değişimleri zorunlu bulur. Yapılan bu değişikliklerde yazarın zamanla sahip olduğu ideolojik ve felsefik değişimler de etkilidir.

Mensur Şiirlerde Tema

Arif Nihat Asya Türk edebiyatında şairliğiyle öne çıkmış bir sanatçıdır. Asya, sanat hayatı boyunca yalnızca şiir yazmamış mensur şiir, fıkra, vecize, gezi yazısı ve mektup gibi nesir türlerinden de örnekler vermiştir. Asya’nın

edebiyatın farklı türlerine yönelmesinin en temel sebebi duyguları ve mantığıyla hareket etmesidir. Yapılmamış, denenmemiş ve edebî muhitler tarafında daha az rağbet görmüş türleri yönelmeyi doğru bulan Asya, mensur şiire yönelmesinin nedenini şu şekilde açıklar: “*Bu memlekette ne yapılmamıştır?*” diye düşünmeye başladım. Baktım ki, nesir şiir, bazı üstaplara rağmen, hemen hemen yapılmamış durumdadır ve “*Âyetler*” adlı kitabım bu kararın neticesidir” (Karapınar 1972: 30). Sanatçının kullanmış olduğu bu cümlelerden yola çıkarak onun kendisinden önce yazılmış mensur şiirleri pek de beğenmediğini anlamak mümkündür.

Arif Nihat Asya'nın mensur şiirlerinin temasını pek çok kriter belirler. Yazarın yaşadığı, büyüdüğü ve yetiştiği dönem ülkenin büyük sıkıntılarla baş etmeye çalıştığı bir zaman dilimine denk gelir. Bu süre zarfında pek çok işgale, savaşa ve göçe şahitlik eden Asya, yaşadıkları ve gördükleri karşısında hayata, insana ve eşyaya olumsuz bir bakış açısı geliştirir. Şairin şiirlerine de tesir eden olumsuz duygular kendisini mensur şiirlerde daha da hissettirir. Asya'nın mensur şiirlerinin temasını belirleyen bir diğer unsur ise şahsî duyarlılıklarıdır. 1936 yılından önce arayış ve kimlik krizi içerisinde olduğunu gözlemlenen sanatçı bu durumun sonucu olarak eserlerinde olumsuz duyguları önceleyen karamsar bir dil kullanır.

Arif Nihat Asya'nın ilk dönemdeki mensur şiirlerinde bedbin bir hayat algısıyla hareket ettiği gözlemlenir. Asya, bu dönem mensur şiirlerinde marazi derecede karamsar ve melankolik bir ruha sahiptir. Yazarın ilk nesir kitabı olan “*Yastığının Rüyası*” isimli eseri kendi benini arayan yalnız, kararsız, karamsar, pişman ve içe kapanmış bir ruhtan izler taşır. Şairin bu eserden birkaç yıl sonra yayımladığı “*Âyetler*” kitabında da mensur şiirini benzer konular ve duygular üzerine kurguladığını görmek mümkündür. Sanatçı 1936 yılından “*Bir Bayrak Rüzgâr Bekliyor*” (1945) şiir kitabına kadar neredeyse hiç şiir yayımlamaz. Bu süre zarfında mensur şiire yoğunlaştığı anlaşılan Asya, şiirin sanatı, estetiği önceleyen dar ve kurallı yapısıyla dışa vuramadığı iç dünyasını mensur şiirin sunduğu imkanlarla anlatmayı denediğini söylemek mümkündür.

Arif Nihat Asya'nın mensur şiirlerini ele aldıkları konular bakımından ayrı ayrı sınıflandırmak oldukça zordur. Asya, mensur şiirlerini her ne kadar farklı zamanlarda kaleme almış olsa da mensur şiirlerin tamamı incelendiğinde benzer ruh halinin ve üslubun bu eserlerde kendini hissettirdiği ve temaların birbirinin devamı niteliğinde olduğu görülür. Sanatçı mensur şiirlerinin büyük bir kısmını müphemiyet üzerine kurar.

Kapalı bir anlatımın tercih edildiği bu metinlerde Asya, kim olduğunu bilmediği kişi ve kişilerle sohbet eder. Bireyselliğin ön planda yer aldığı metinlerde yer alan kişiler yer yer tüm insanlığı temsil eder, tüm insanlık adına soru sorar ve cevap verir:

“Karşı kıyıda açan çiçekler, güzel çiçeklerdi. Rüzgâr oradan eserken, önünde durdular; öbür kıyı çiçeklerinin havada dağılan kokularını topladılar”.

Zaman zaman ayaklarını aynı boşluğa sarkıtarak, hikayeler söylediler, burasını doldurup karşı kıyıya geçebilirlerdi...fakat öyle yapmadılar. Düşündüler sustular. Onlar, bu boşluğu sükûtlarıyla doldurup karşıya geçebilirlerdi...fakat öyle yapmadılar.

Onlar, burasını ümitleriyle doldurup karşı kıyıya geçebilirlerdi... öyle yapmadılar. Kıyıya yan yana, birer ayakları ileri basmış, olanca sesleriyle uzaklara bağırdılar” (Asya 2005a: 250).

Yukarıda yer alan metne bakıldığında şair kim olduğunu bilmediği, *onlar* diye nitelendirdiği bilinmeyen bir insan topluluğuna seslenir. Asya'nın bazı söylemleriyle ruhanilik kattığı bu topluluk bilinmeyen mekânlara ve zamanlara seyahat etmektedir.

Arif Nihat Asya, bazı mensur şiirlerinde ise *biz* ve *o* şahıs zamirlerine başvurur. Çeşitli karşılaştırmaların yapıldığı bu eserlerde *biz* ve *onlar*, *ben* ve *o* mukayesesi ve çatışması mevcuttur:

“Bizi denizlerde kaybedenler, uzak bir adada kumsalların kumlarında, gölgesiz ağaçların altında buldular.

Bizi sokaklarda bucak bucak arayanlar, en sonunda ümitsiz, evlerine döndükleri zaman, bizi kapının eşiğine oturmuş, kendilerini bekler buldular.”(Asya 2005a: 251).

“Onların yemleri ayrı, suları ayrı yerededir; baharları ve güzleri ayrı ayrı yerlerdedir. Onlar, bu dört noktayı dolaşıp dururlar... hayatları, bir kareden başka bir şey değildir.

Ötekiler de çalıştıkları, dinlendikleri ve düşündükleri yerler arasında gider, gelirler... onların hayatı bir üçgendir.

*“Ben, bu mesafeyi yürümek gücünü ayaklarımda bulamadığım gün,
en güzel rengin olduğu yerde gözlerimi, en güzel sesin olduğu yerde
kulaklarımı bırakacağım”* (Asya 2005a: 254).

Sanatçının mensur şiirinde muhayyel olan tek unsur kişiler kadrosu değildir. Asya, bu metinlerin bazılarında anlatılan veya yaşanan mekân ve zamanları da bilinmezliklerle doldurur. Yaşanılan dünyanın dışında muhayyel bir mekân anlatımını tercih eden Asya, mekânı ve eşyayı şahsî dünyasına göre yeniden inşa eder. Bu yeni alemde gökyüzü, dağlar, denizler, taşlar olması gerektiği renklerde ve şekilde değildir.

Arif Nihat Asya'nın mensur şiirleri ile ilk dönem şiirleri arasında duygu ve üslup bakımından pek çok benzerlik söz konusudur. İlk dönem şiirlerinde rüya motifine sık sık yer veren şair aynı motife mensur şiirlerinde de yer ayırır. Karamsar ruh halinin daha yoğun hissedildiği mensur şiirlerde sanatçının kullandığı rüya motifi yer yer kabusa dönüşür. Asya, ilk mensur şiirlerinden olan *“Yastığının Rüyası”* ve *“Geceler”* mensur şiirlerinde bir rüya aleminde olduğu duygusunu okuyucuda uyandırır. Yazarın böyle bir yolu tercih etmesindeki en temel sebep mevcut hayatın olumsuzluklarından rüya alemine sığınma isteğidir. Oldukça gergin bir ruh halinin hâkim olduğu bu mensur şiirlerde Asya, kaygısız ve bahtiyar bir başa sahip olmanın hayalini kurar. Bu durum sanatçının kendi hayatıyla ilgili arayışlar, çatışmalar, çıkmazlar ve hesaplaşmalar içinde olduğunu gösterir. Ruhî bir çıkmazda olan Asya için gerçek hayatın olumsuzluklarından kaçarak sığındığı rüya alemi artık güvenli bir sığınak olmaktan çıkar. Rüya aleminde de aradığı mutluluğa ve güvene kavuşamayan şairin rüyaları hızlı bir şekilde kabuslara dönüşür. Gerçek hayatta yaşama, insana, doğaya ve nesnelere olumsuz anlamlar yükleyen yazar, aynı duyguları rüya aleminde de devam eder. Rüya alemindeki Asya için geceyi aydınlatmayla görevli ayın ışığı gereksizdir. Rüyasındaki dış mekânı anlatan sanatçı yerin tamamen buz tuttuğunu görürken kırk yılının hep birlikte tısladığını, kırk vahşi atın aynı anda kişnediğini duyar. Gerilimin ve korkunun hat safhaya çıktığı mensur şiirde şair seçmiş olduğu kelimeler, kelimelerin duygu değerleri ve yansıma seslerle iç dünyasında yaşadığı karmaşayı ve çatışmayı gözler önüne serer.

Arif Nihat Asya'nın mensur şiirlerinin odağına yerleştiği en önemli konulardan biri de yalnızlıktır. Kendini kalabalıklar içinde tek başını hisseden Asya, yaşamış olduğu yalnızlığı *çöl yalnızlığı* olarak nitelendirir. Sanatçı, kumlarla çevrili uçsuz bucaksız bir çöle benzettiği dünyada hayata

ve canlılığa dair hiçbir emare göremez. Bu çöldeki tek hayat belirtisi ise ara sıra oradan tesadüfen geçen yolculardır.

Yalnızlığın derin bir şekilde hissedildiği mensur şiirlerde şair, odaların, evlerin, caddelerin hatta sokakların bomboş olduğu bir mekân profili çizer. Hayata ve eşyaya karşı geliştirdiği olumsuz bakış açısını bu metinlerde de devam ettiren Asya, “*perdelere inik, çiçekler mahzun, içi loş bir ev*” (Asya 2005a: 252). Tasviriyle içinde bulunduğu yalnızlığı ve bu duygunun onda bıraktığı olumsuz duyguyu açığa vurur. Sanatçı yine aynı mensur şiirde kullandığı “*Kapıların, duvarların, tavanların çerçevelediği bir durgunluk içinde akşam olacak...gün sessiz, gece daha sessiz geçecek*”tir (Asya 2005a: 252). Sözleriyle içinde bulunduğu yalnızlık psikolojini maddeye ve eşyaya da olumsuz bir biçimde yansıtır. Yaşadığı döneme ve dönemin insanlarına ayak uyduramayan, kendini yaşadığı çağa ait hissetmediğini her fırsatta dile getiren şair, mensur şiirlerinde de aynı duyguyla hareket eder. Kaleme aldığı mensur şiirlerden de anlaşılacağı gibi Asya, çevresi tarafından yalnız bırakılmamış, aksine yalnızlığı kendisi tercih etmiştir. Sanatçı içinde bulunduğu yalnızlığı şöyle tarif eder:

“Dünya dedikoduları, sükûtun asaletini bozmayacak. Gazetelerden mektuplardan, mektuplar kitaplardan ve kitaplar taşlardan, okumak için yarını beklemeyi öğrenecekler.

Ne masal söylenecek ne fıkra dinlenecek!

Büyüklerin şamatası da küçüklerin civıltısı da gençlerin ve genç kızların kahkahası da kapalılığımın sınır olarak çizdiğim yerlerden beriye geçemeyecek” (Asya 2005a: 253).

Örnek olarak seçilen metinden de anlaşılacağı gibi Asya, insanlarla arasına bir sınır çizmiştir. Tüm dünyaya gözünü ve kulağını kapayan yazar, huzur bulduğu sükûtun dünya dedikodularıyla bozulmasını istemez. Bu sebeple insanlarla arasına aşılması zor sınırlar koyar.

Arif Nihat Asya mensur şiirlerini yirmili yaşların ortasında kaleme alır. Sanatçı özellikle gençlik yıllarında yazdığı metinlerde genç olmasına rağmen hayatı görmüş, geçirmiş, geçmişin muhasebesini yapan, geçmişe büyük bir özlem duyan yalnız ve yaşlı bir insanın duygularıyla hareket eder. Asya, söz konusu bu mensur şiirlerde kendisinin de zamanını kestiremediği uzak geçmişlere yolculuk ettiği görülür. Kendini uzak bir diyarda yaşlı bir adam

olarak hayal eden sanatçı, bu mensur şiirlerde de ne kadar yalnız ve mutsuz olduğunu dile getirmekten geri durmaz. Şairin ihtiyarlık, yalnızlık ve mutsuzluk konularını birlikte ele aldığı mensur şiirlerden bazı parçalar şöyledir:

“Onlara yalvardım...

Bağlarında kendi elleriyle yaptıkları içkilerden bir yudum istedim;

-Verin, dedim, verin bir yüksük dolusu !

Kimi güldü,

-Sarhoş ihtiyar! dedi;

Kimi alındı:

-Çapkın ihtiyar! dedi.

Fakat hepsi “ihtiyar” dedi...

Ben yalvardım:

-Bir yüksük dolusu!

Bu kadar fakir miyim ben, bu kadar betbaht mıyım?

Dün daha dün nelerim vardı...

Emretmiştim: çiçeklerime evimden daha muhteşem limonluklar yapmışlardı.

Emretmiştim: kuşlarıma evimin çatısında mini mini koğuklar ve ağaçlarda kenevir, keten liflerden yuvalar yapmışlardı (Asya 1930: 13).

Arif Nihat Asya, ilk dönem mensur şiirlerinde bir arada kullandığı yalnızlık ve yaşlılık temalarını sonraki dönem eserlerinde ele almaya devam eder. İnsanlarla arasını sınır çizen sanatçı kendi tercihi olarak yalnızlığı seçer. İnsanlardan uzaklaşmak isteyen Asya, ya kuş uçmaz kervan geçmez bir çöle ya da kimsenin uğramaya cesaret edemediği dağlara sığınır.

“Bir ihtiyar daha vardı. Ötekine benzerdi. Belki bu da oydu.

Bu, günler, geceler ötesi dağlarda ona akşamı, sabahı bir haber veren olurdu.

Ve yolları kar kapadığı zaman, karda izi kalmayalar, gölgesi yere düşmeyenler ona yiyecek getirirlerdi” (Asya 2005b: 334).

Yazar bu tarz mensur şiirlerde hissettiği yalnızlığı daha iyi ifade etmek için kuşların, çiçeklerin ve ağaçların ona arkadaşlık ettiğinden de söz eder.

Yaşlı bir insanın gözüyle hayatı sorgulayan Asya, “*Islık*” adını verdiği mensur şiirinde yetmiş yaşlarında bir adamın duygularıyla hareket eder. İnsanı, hayatı, tabiatı ve yaratılışı sorguladığı bu mensur şiirde dünyanın faniliğini ve yapılan her şeyin boş olduğunu anlatmak için ıslık metaforundan faydalanır. Hayata bir anlam yüklemeyen şair için hayat uçup giden daha sonra da yok olan sigara dumanından farksızdır. Sanatçı bu duygularını şu sözlerle ifade eder:

“Yetmiş yıl ağaçların, çatıların ve gök yüzünün altında büyük hakikatları düşündüm ve bitmez tükenmez ıslığımı çaldım.

(...)

Bana bir gün bütün bir hayatı nasıl geçirdiğimi sorarlarsa söyleyecek nesnem yok. Yalnız ıslık çaldım, sigara içtim, türkü söyledim, yol yürüdüm, uyudum, uyandım, yine ıslık çaldım, sigara içtim ve sigara dumanlarını:

-Püf... diye kalabalıkların suratına üfledim” (Asya 2005a: 260).

Arif Nihat Asya'nın mensur şiirlerinde dikkat çeken bir diğer tema ise tedirginlik ve karasızlıktır. Hayatın bir yerinden tutunmak isteyen yazar, ne yapması, neye inanması ve nasıl hareket etmesi gerektiğini bilemez. Bu duyguların oluşturduğu boşluk duygusu onu karasız ve içine kapanmış bir insan haline dönüştürür. Asya'nın, “*Âyetler*” kitabına almadığı daha sonra ise “*Kanatlarını Arayanlar*” kitabına eklediği “*İp*” isimli mensur şiiri onun içinde bulunduğu kararsız ve huzursuz hali ortaya koymasından bakımından oldukça önemlidir. Sanatçı, *İp* metaforu ile sembolize ettiği kararsızlığı mensur şiirde *arıyorum* tekrarlarıyla kuvvetlendirilir. Yaşadığı hayattan

memnun olmayan Asya, yaşamı ve sanatı için yeni kaynaklar arama ve bulma çabası içerisinde:

“Bir ip arıyorum dengimi bağlamaya, bir yol arıyorum gidecek...bir merdiven arıyorum huzura çıkmak için.

(...)

Bir dil arıyorum yüreğin ve kafanın emrinde.. Bir halı arıyorum seccade olmaya lâayık. Bir çift kanat arıyorum gövdeye ağırlık vermeyecek.

(...)

Bir felsefe arıyorum başka felsefelere kapılarını kapamamış, kapamayacak. Bir simya arıyorum altını demir yapacak” (Asya 2005a: 249).

Mensur Şiirlerde Dil ve Üslup

Arif Nihat Asya mensur şiirlerinde iki farklı anlatım türünü tercih eder. Bunlardan ilki tahkiyeli anlatım ikincisi ise tasvirli anlatımdır. Genel olarak tahkiyeli anlatımı tercih eden sanatçı, tabiattan bahsettiği bazı mensur şiirlerinde yer yer tasvirli anlatım da kullanır. Asya'nın mensur şiirlerinin pek çoğu hacim olarak bir, bir buçuk sayfayı geçmez. Asya, hacimce yarım sayfalık mensur şiirler de yazar. Asya, özellikle mensur şiir için uzun kabul edilen metinlerde tahkiyeli anlatımı seçer. Bu tarzdaki mensur şiirlerde hikâyenin neredeyse tüm unsurlarına yer veren yazar, özellikle olay unsurunu ön plana çıkarır. Kapalı anlatımın tercih edildiği bu mensur şiirlerde kişi, zaman ve mekân belirsizdir. Bilinmeyen yerlerdeki insanlarla, bilinmeyen bir zamanda birtakım olaylar yaşanır.

Olay unsurunun geri planda atıldığı mensur şiirlerde ise bu sefer vaka belirsizdir. Anlatımın da oldukça kapalı olduğu bu metinlerin anlaşılması ve yorumlanması oldukça zordur. Zaman kipi olarak geçmiş zamanın hikâyesiyle yazılan bazı mensur şiirlerde masal ve destan gibi türlere has özelliklere de yer verilir. Bu mensur şiirde kişilerin, zamanın ve mekânın olağanüstülüğü ve bilinmezliği metne destansı ve masalsi bir hava katar.

Sanatçının mensur şiirlerinde kullandığı filleri belirleyen en önemli unsur tercih ettiği anlatım türüdür. Asya, hacimce kısa olan ve büyük bir kısmı tasvirlerden oluşan mensur şiirlerde anlamsal olarak durağan fiilleri seçerken, hacimce uzun olan ve olayın ön planda olduğu mensur şiirlerde ise gerilimi ve merakı arttıran filleri tercih eder:

“Birincisi, dalgın dalgın baktıktan sonra,

-Ekmeği beyaz, çocukları kumral bir şehirdi!... deyip derin derin, içini çekti” (Asya 2005a: 239).

“Sükûtumu gezdirdiğim yollarda, bir gün, kulaklara tatlı şeyler fisıldadım... sevgi durdukça fisiltılarım kalacak.

Sessizliklerle, fisiltularla dolu yollar, bugün de boş değildir” (Asya 2005a: 274).

“Dağdan atlılar indi... dizginleri kopmuş, başları düşük atlarıyla.

Atlular, vadiye girerken kısraklarının yelelerine terlerini siliyorlar: mendillerini, arkadaşı yaralarında sarılı kaldı!” (Asya 2005a: 241).

“Bir kayanın üstünde duran adam, borusunu ağzına kaldırdı ve uzaklarda kum gibi kaynayan kalabalıklar üzerinde dolaştırdı. Önce kuzeye seslendi:

-Koşunuz, koşunuz!... renklerin hazinesi bulundu... bir deniz dolusu sarı... koşunuz.. bir deniz dolusu kızilla sarı, bir gökyüzü dolusu mavi... ve mordan yoğurulmuş kocaman külçeler” (Asya 2005a: 262).

Asya, tahkiyeli anlatımı tercih ettiği bazı mensur şiirlerde tabiata ve eşyaya hayal dünyasında kurguladığı birtakım alışılmamış biçimler ve renkler verir. Yaşadığı hayattan ve zamandan sık sık şikâyet eden yazar, kendine yeni bir dünya inşa eder. Bu dünyada beşinci bir mevsim, dünyada mevcut olmayan yeni renkler, farklı şekillerde tasarlanmış tabiat unsurları

vardır. Metinlerde kullanılan bu alışılmamış bağdaştırmalar ve tasvirler onlara masalın ve destanın olağanüstü ve esrarengiz havasını verir.

“Bir kayanın üstünde duran adam, borusunu ağzına kaldırdı ve uzaklarda kum gibi kaynayan kalabalıklar üzerinde dolaştırdı. Önce kuzeye seslendi:

-Koşunuz, koşunuz!... renklerin hazinesi bulundu... bir deniz dolusu sarı... koşunuz... bir deniz dolusu kızilla sarı, bir gökyüzü dolusu mavi... ve mordan yoğrulmuş kocaman külçeler! (Asya 2005a: 262).

“Bakırdan, huniler yaparlar. Tunçtan, havanlar yaparlar. Havanlarda taş tokmaklarla, beyinler dövülür ve özlendirilir.

Tahtadan, daraparlarğaaçları ve fiçılar yaparlar.

Demirden, burgular da yaparlar.

Cıvayı genç kızların kanına katarlar.

Demir burgularla kafataslarını delip içlerine kurşun baş ağrıları dökerler (Asya, 2005a: 278).

“Mağara adamları, kovuklarında oturlardı.

(...)

Bir gün kurt, ağzında bir kuzu yerine bir çocuk getirdi...

Taştan fiçılarında rahattılar... biraz ötede bir kurt, daha ötede bin yaşında bir kartal otururdu” (Asya 2005a: 288).

Arif Nihat Asya tahkiyeli anlatımı tercih ettiği mensur şiirlerde anlatımı kuvvetlendirmek ve ifade etmek istediği duygunun tesirini arttırmak için diyalog ve soru sorma gibi yöntemlerden de faydalanır:

“Âdemoğlu, kumları çitirdatti... kumlarda kalmış gövde kalıplarını, ayak izlerini çiğnedi... son taşın üstüne çıktı... ayakta durdu... dört yanına bakındı... sonra eğilerek,

-Artık, yalnızız, konuşabiliriz!

Dedi ve deniz, onu dinledi. Âdemoğlu,

-İstediklerim var!" (Asya 2005a: 281).

"Sina Dağı'nda bir ihtiyar yaşardı.

-Artık heralde akşam olmuştur. der, yemeğini yerdi.

Bir gün, bu yüksekliklere silâhli adamlar geldi

-Ne geziyorsun buralarda? Dediler

-Münzevîyim, burada otururum.

-Biz böyle bir iş bilmiyoruz... in misin, cin misin; bu dağ başlarında ne yer ne içersin?" (Asya 2005a: 282).

Arif Nihat Asya'nın ilk dönem şiirlerine hâkim olan karamsar ve melankolik tavır yoğun bir şekilde mensur şiirlerine de yansır. Tasvirli anlatımı tercih ettiği mensur şiirlerde Asya, içinde bulunduğu psikolojiyi ve olumsuz duyguyu tasvir ettiği mekâna farklı şekillerde sirayet ettirir. Sanatçı bu yöntemle hem ruh halini daha iyi yansıtır hem de maddenin arkasındaki manayı ve bu manzaranın onda bıraktığı intibayı okuyucu ile daha etkin bir biçimde paylaşmış olur.

"Bunlar, o kuşlardır ki, acıktıkları zaman gölgelerini parlayıp yerler. Susadıkları zaman boşluğu dolduran ince maddeyi içerler ve hafiflerler. Yorulunca, yeryüzüne hatıra halinde götürdükleri bir yeşil dala konarak dinlenirler; yine uçarlar. (Asya 2005a: 245).

1930'lu yıllarda mensur şiir yazmaya başlayan Arif Nihat Asya, ölümüne kadar geçen sürede bu türe olan ilgisini azaltsa da mensur şiir yazmaktan vaz geçmez. Sanatçının mensur şiire yöneldiği ve bu türe yoğunlaştığı dönemler 1930 ve 1945 yılları arasındadır. Asya, kendisiyle yapılan bir sohbetle mensur şiire yönelmesini bilinçli bir tercih olarak açıklar. Az tercih edilene yönelip o alanda kıymetli eserler vermeyi amaçlayan yazar, elli yıllık sanat hayatında neredeyse 120'ye yakın mensur şiir kaleme alır. Bu mensur şiirlerin her ne kadar büyük bir kısmı 1930- 1945 yıllarında

yazılmış olsa da Asya, mensur şiirlerinde kullandığı üslup ve metne hâkim olan duyguda köklü değişikliklere gitmez. Sanatçının özellikle 1945 sonrasında yazdığı şiirlerde dil ve anlatımda değişim ve gelişimi tercih ettiği gözlemlenir.

İlk dönem kaleme aldığı mensur şiirlerde üstü kapalı bir anlatım tercih eden yazar, *Yastığının Rüyası* kitabında kullandığı dili ve kelime kadrosunu sonraki eserlerinde genişletir ve geliştirir. Asya'nın 1936 yılında yayımladığı "*Âyetler*" kitabı yazarın üslubunun yavaş yavaş olgunlaştığı ve sanat anlayışını temellendirdiği bir dönemin eseridir. Türinay'ın da söylediği gibi *Âyetler* kitabı "*hem üslubu hem sanatkârın mevzusuna yaklaşımı itibarıyla bu eser çok farklıdır*" (2011: 155). Arif Nihat Asya yayımladığı pek çok nesir kitabının içerisinde mensur şiirlere de yer verir. Şair muhtelif eserlere parçalar halinde yerleştirdiği mensur şiirlerinde "*Âyetler*" kitabındaki dil ve üslubu devam ettirir. Yani sanatçının sonraki mensur şiirlerinin odağında ve temelinde "*Âyetler*" kitabı vardır.

Tasavvuf ve Mevlevîlikle tanıştığı dönemin ilk mahsulü olan bu eser, Asya'nın geçmişe ait karamsarlıklarına, tereddütlerine, hayatla hesaplaşmalarına ve arayışlarına yer verdiği gibi yeni Arif'in varmak istediği hedefi ve felsefeyi de ortaya koyar. Eser her ne kadar geçmişten izler taşısa da yazarın fikir ve felsefe olarak yaşamış olduğu değişim üslubuna, diline ve anlatımına da tezahür eder. Bu nedenle bu döneme ait mensur şiirler hem arayış ve tereddüttün hem de bunun sonucu olan teslimiyet ve karar kılışın ürünleridir.

Sanatçı 1945 yılında yayımladığı "*Kanatlarını Arayanlar*" nesir kitabının içerisine "*Âyetler*" kitabından aldığı mensur şiirleri eklediği gibi bu esere yirmiye yakın yeni mensur şiir de ilave etmiştir. Bu eserdeki mensur şiirler üzerinde çeşitli eklemeler, çıkarmalar ve değişiklikler yapan Asya, değişen ruh ve fikir dünyasını yapmış olduğu değişikliklerle sanatına yansıtmış olur. Mensur şiirleri anlam bakımından yenileyen şair, aynı zamanda teknik bakımdan da eserlerini geliştirir.

İlk nesir kitabı olan "*Yastığının Rüyası*" isimli eserinde hacim olarak birkaç paragraf ya da yarım sayfayı geçmeyen mensur şiirler daha sonraki eserlerde bir, bir buçuk sayfaya çıkar. Sanatçı mensur şiirlerde her ne kadar kapalı bir anlatım tercih etmiş olsa da bu metinlerde I. tekil şahıs zamiri ben ve III. çoğul şahıs zamiri olan onları kullanarak duygu ve düşünceleri hakkında birtakım bilgiler verir.

“Onların yemleri ayrı, suları ayrı yeredir; baharları ve güzleri ayrı ayrı yeredir. Onlar, bu dört noktayı dolaşıp dururlar (...) Ötekiler de çalıştıkları, dinlendikleri ve düşündükleri yerler arasında giderler, gelirler (...) Ben, bu mesafeyi yürümek gücünü ayaklarımda bulamadığım gün...” (Asya 2005a: 254).

Arif Nihat Asya kaleme aldığı mensur şiirlerde daha çok tahkiyeli anlatımı tercih eder. Vakanın ve hareketliliğin ön planda olduğu bu anlatım tekniğinde kelime türü olarak fiiller kullanılır. Asya, bu tekniğe uygun olarak mensur şiirlerinde kelime türü olarak fiilleri ve fiilimsileri yoğun olarak tercih eder.

Asya, tasvirli anlatımı tercih ettiği metinlerde ise bu tekniğin yapısına uygun olarak sıfatları ve sıfat gruplarını kullanır. Mekân tahlillerinin ön planda olduğu bu metinlerde Asya, tabiatı ve eşyaları alışılmamış bir biçimde tasvir eder. Tabiatın ve eşyanın rengini ve biçimini değiştiren yazar onlardan şöyle söz eder: *“Ne güzeldir mavi dağlarda doğan ayın mor dağlara gülümsemesi (...) Yeşil dağ bulutlarının uçup gitmesi, mavi dağlara...”* (Asya 1936: 11).

Arif Nihat Asya'nın mensur şiirlerindeki cümle yapılarını belirleyen en temel unsur tercih edilen anlatım tekniğidir. Sanatçı tahkiyeli anlatımı tercih ettiği mensur şiirlerde kısa cümlelerden oluşan metinler ortaya koyar. Olay unsurunun ön planda yer aldığı bu mensur şiirlerde vaka zincirlerini daha etkili anlatmak için kısa cümlelerden özellikle faydalandığını görmek mümkündür. Metinlerdeki merak unsurlarını arttırmayı amaçlayan yazar, bu metinlerde yer yer kesik cümlelere de yer verir:

“Sina Dağında bir ihtiyar yaşardı.

-Artık herhalde akşam olmuştur. der, yemeğini yedi. Ve

-Herhalde gece olmuştur. der; ottan, liften ve yapraktan yatağına uzanırdı” (Asya 2005: 282).

“Dağdan atlılar indi... dizginleri kopmuş, başları düşük atlarıyla.

Atlılar, eğildiler; dizginleri kopmuş, eysiz atlarının yelelerine soğuk terlerini sildiler; mendilleri, arkadaş yaralarında sarılı kaldı!” (Asya 2005a: 241).

Şiirlerinde ve nesirlerinde duygu ve düşüncelerini oldukça açık ve yalın bir dille anlatmayı seçen sanatçı, özellikle şiirlerinde hamasi üslubun yanı sıra hitabet üslubunu da tercih eder. Gerek şiirlerinde gerekse nesirlerinde gür bir ses tonu kullanan Asya, duygu ve düşünlerini korkusuzca oldukça net bir biçimde dile getirir. Yazarın sesinin kısıldığı, hamasi söylemlerin yerini lirizme bıraktığı tek tür belki de mensur şiirleridir. Bu ürün doğasına uygun hareket eden sanatçı, dolaylı ve kapalı bir anlatımın tercih edildiği özellikle lirik üslubun ön planda olduğu metinler yazar. Arif Nihat Asya, bu tarz metinlerde duygu ve düşüncelerini kolay kolay okuyucuya teslim etmez. Oldukça kesif bir anlatımın tercih edildiği bu tür yazarın arayış ve tereddüt dönemi ile olgunluk dönemi arasında köprü vazifesi görür. Tereddüt ve karamsarlığın hâkim olduğu bu dönemde şair ses tonunu kısarak kendi beninin arayışına koyulur. *“Kendi içine kapanan Asya, yaşadığı dünyaya ait olamamanın duygusuyla muhayyel zamanlara ve mekanlara yolculuk eder. Uyku anındaki sayıklamalara benzeyen bazı metinlerde sanatçı adeta gizli bir dil kullanıyormuş havası yaratır. Mensur şiirlerinde hem hikâyenin hem de şiirin ona sunduğu imkanlardan faydalanan şair, kapalı anlatımın tercih edildiği metinlerde şiirin büyüğü ve gizli anlatımını ön plana çıkarırken bir taraftan da hikâye türünün ona sunduğu tahkiyeli anlatımdan da faydalanır”* (Tepebaşı, 2022: 322). Sanatçının şiirselliği ön plana çıkardığı metinlerden bazı örnekler şöyledir:

“Gün batmadan gözleri üzerine selvi gölgeleri düşecek!” (Asya 2005a: 259).

“Gölgeler, sahiplerinden ayrılmayan sesiz köleler.

Ve aramızda dolaşan sahibini kaybetmiş başı boş gölgeler.

Sükût onları düşünür, acımak onlara ağlar” (Asya 1936: 61).

“Kıyıda toprak, deniz gibi kokuyordu... kıyı çiçeklerinin kokusu, yosun kokusunu çalıyordu” (Asya 2005a: 247).

“Yolda

Gözleri üç köşeli adamlar,

Dirseklerini sivrilterek

Gerilediler ve körlere baktılar” (Asya 2005a: 246).

“Atlılar, vadiye girerken kısraklarının yelelerine terlerini siliyor: mendilleri, arkadaş yaralarında sarılı kaldı!” (Asya 2005a: 241).

“Yerle göğün arasında senin sıcağının yanibaşında, yüzümde yüzünü, kalbimde kalbini duyarak oturdum ve iyi şeyler düşündüm” (Asya 2005b: 321).

Arif Nihat Asya mensur şiirlerinde anlatımı güçlendirmek ve metne şiirsellik katmak amacıyla söz sanatlarından da faydalanır. Teşbih, teşhis, istiare gibi söz sanatlarını kullanan şair yarattığı imaj ve hayallerle pek çok alışılmamış bağdaştırma örneği verir. Sanatçının söz sanatlarını kullandığı mensur şiirlerden bazı örnekler şöyledir:

“Rüzgâr yollarda bir hareketi haber verirken kapılar kanat çırpır” (Asya 1936: 12).

“Çamur ve ateş yuvarlağı büyük yolunda iki kere döndükten sonra kalktığı yere geldi” (Asya 1936: 41).

“Gideceğin yere ateş böcekleri fenerlerini söndürmeden... git” (Asya 2005a: 271).

“Aşağılarda çamların belkemikleri çatır çatır çatırdıyordu” (Asya 2005a: 289).

“Mağaralıların mağarası, taştan çenelerini karşı dağlara doğru açmış...uluyordu” (Asya 2005a: 289).

“Yarın, belki, şu siyah ufuklarda doğan ayın bir ana karnı gibi yavaş yavaş büyümesindedir” (Asya 2013: 139).

Mensur Şiirlerde Ritim ve Ahenk Unsurları

Arif Nihat Asya mensur şiirlerinde ses, kelime veya kelime gruplarını tekrar ederek bir ahenk yakalamayı amaçlar. Sanatçı, bazı mensur şiirlerinde kullandığı soru ifadeleri ve tezatlı söyleyişlerle ahengi kuvvetlendirmeyi amaçlar.

“Senin için ses olan, benim için daha ses değildir.

*Senin için dalga olan, benim için karşı kıyıda bir yolcudur...
bazan da haberdir.*

*Burada gece bir çöl çocuğunun gözlerinden, yolları gözetler; orada
yollara izler dolup taşmaktadır” (Asya 2005a: 240).*

“Dağdan atlılar indi... dizginleri kopmuş, başları düşük atlarıyla.

Atlılar, vadiye girerken kısıraklarının yelelerine terlerini siliyorlar

*Vadiler mahmuzlarının sesini büyülte büyülte öbür vadilere
vermesin diye, mahmuzlarını söküp attılar... ay ışığında kılıçlarının
destanı parladı.*

*Kılıçlarının parlamasından korktular... gecenin daha karanlık
yerlerine saptılar.*

*Karanlığın bir ucundan öbür ucuna giderlerken, taşlı yollara
düştüler... nal seslerini dağlar, dağlara verdi ve bir ses,*

*Atlılar eğildiler; dizginleri kopmuş, eysiz atların yelelerine soğuk
terlerini sildiler: mendilleri arkadaş yaralarında sarılı kaldı!”
(Asya 2005a: 241).*

*“Suyun ve sabunun köpüre köpüre büyük kıyı şehirlerinin kirini
yıkayıp temizleyebildi mi, yoksa hâlâ yıkıyor mu; kıyamete kadar
yıkayacak mı?” (Asya 2013: 127).*

Sonuç

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nın önemli isimlerinden olan Arif Nihat Asya, edebiyatın farklı türleriyle ilgilenmiştir. Sanatçı, özellikle kaynağını Türk-İslam geleneğinden alan Türkçü/milliyetçi damarı oldukça kuvvetli şiirleri ile hem kendi döneminde hem de daha sonraki dönemlerde sanatından çokça söz ettirmiştir. Bir şair olmanın yanı sıra aynı zamanda bir

nasir olan Asya, 1930-1975 yılları arasında fıkra, gezi yazısı, mektup; vecize, aforizma, hiciv ve nükteden oluşan kısa nesirler ve mensur şiir yazar.

1924 yılında çıkardığı “*Heykeltıraş*” şiir kitabıyla sanat hayatına adım atan Arif Nihat Asya, özellikle 1930-1945 yılları arasında dikkatini nesir türüne yöneltir. Şairin bu süre zarfında en çok yoğunlaştığı nesir türü ise mensur şiirdir. 1930 yılında “*Yastığının Rüyası*” adı ile ilk nesir kitabını yayımlayan Asya, bu kitabın tamamında mensur şiirlere yer verir. Sanatçının ilk nesir kitabı olan bu eserdeki mensur şiirler ilk şiir kitabındaki şiirlerle benzerlikler taşır. Asya’nın henüz kendi kimliğini ve sanatını bulamadığı bu devre, sanatında hazırlık devresidir. İlk dönem şiirlerinde de gözlemlenen insana, eşyaya ve tabiata karşı geliştirdiği olumsuz bakış açısı bu dönem nesirlerinde de vardır. Bu dönemde bir arayış içerisinde olan sanatçı, yalnızlık, ölüm, umutsuzluk, karamsarlık, tereddüt ve isyan konularını melankolik bir tavırla ele alır.

Asya her ne kadar daha sonraki süreçte “*Yastığının Rüyası*” adlı eseri Asya soyadını taşımadığı için reddettiğini ifade etse de eser yayımlandığı dönemde Türk edebiyatının önemli kalemlerinden olan Ahmet Hamdi Tanpınar’ın ilgisini çekmeyi başarır. Bu kitapla ilgili bir değerlendirme yazısı kaleme alan Tanpınar’a göre eser, mensur şiir alanında sanatı ve estetiği önceleyen halis bir eserdir.

Arif Nihat Asya “*Yastığının Rüyası*” isimli mensur şiir kitabından sonra 1936 yılında “*Âyetler*” adını verdiği bir nesir kitabı yayımlar. İlk nesir kitabına nazaran hayata olan olumsuz bakış açısını az da olsa kaybaldığı bu mensur şiir kitabında yazar yine melankoli, huzursuzluk, yalnızlık ve ölüm duygularının insanda oluşturduğu menfi duygularla şiirini şekillendirir. Sanatçı “*Âyetler*” kitabında da mistik ve metafizik derinliği olan meseleleri irdelemeye devam eder. 1933 yılında tanıştığı tasavvufun da yavaş yavaş kendini hissettirdiği bu eser Asya’nın arayış ve hazırlıktan, kabulleniş ve olgunluğa giden sanat merhalesinde bir köprü vazifesi görür. Söz konusu eser aynı zamanda yazarın daha sonraki süreçteki şiirlerinin ve nesirlerinin ne yöne evrileceğinin şifrelerini de barındırır.

Arif Nihat Asya, her ne kadar 1945 yılından itibaren sanatının yönünü şiire çevirmiş olsa da ölümüne kadar geçen süreçte nesir yazmaya devam eder. Bu süre zarfında on adet nesir kitabı çıkaran sanatçı, nesir alanında daha çok sosyal ve siyasî meseleleri ele aldığı hiciv ve nükte yüklü fıkralara

yoğunlaşsa da bu sert havayı lirizmin ağır bastığı mensur şiirle yumuşatmayı iyi bilir.

Asya 1930- 1975 yılları arasında kaleme aldığı yüz yirmiye yakın mensur şiiri “*Kanatlar ve Gagalar*” (1945), “*Enikli Kapı*” (1964), “*Tehdit Mektupları*” (1967), “*Aramak ve Söylememek*” (1976), “*Ayın Aynasında*” (1976), “*Kubbeler*” (1976) kitaplarında toplar.

KAYNAKÇA

ANDI, Mehmet Fatih (1997). “Halit Ziya'nın Mensur Şiirleri- I”, *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, S.XXVII, s. 23-44.

ASYA, Arif Nihat (1930). *Yastığının Rüyası*, Adana: Türksözü Matbaası.

ASYA, Arif Nihat (1936). *Âyetler*, Adana: Türksözü Matbaası.

ASYA, Arif Nihat (2005a). *Kanatlarını Arayanlar*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.

ASYA, Arif Nihat (2005b). *Aramak ve Söylememek*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.

ASYA, Arif Nihat (2013). *Top Sesleri*, İstanbul: Ötüken Neşriyat.

BİRİNCİ, Necati (2000). *Ara Nesil Edebiyatı, Edebiyat Üzerine İncelemeler*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.

ÇETİŞLİ, İsmail vd. (ed.) (2007). *Türk Edebiyatı Tarihi 3*, İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

GARİPER, Cafer (2006). "Türk Edebiyatında Mensur Şiir Literatürü", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 4, Sayı 7, s. 361-409.

KARAPINAR, Mustafa (1972). "Arif Nihat Asya ile Bir Konuşma", *Töre Dergisi*, S.17, s. 28-35.

TANPINAR, Ahmet Hamdi (2011). *Edebiyat Üzerine Makaleler*, İstanbul: Dergâh Yayınları.

TEPEBAŞI, Ayşe (2022). *Arif Nihat Asya Hayatı, Sanatı ve Eserleri*, (Ankara Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi).

TÜRİNAY, Necmettin vd. (ed.) (2011). *Arif Nihat Asya*, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.